

THE PALIVERSE PROJECT

The Universe of Buddha's Wisdom

Subcommentaries (Tīkā)

2. The Canon of Discipline - Subcommentaries
(2. Vinaya Piṭaka - Tīkā)

07. Commentary on the Vinayaśāṅgha
(07. Vinayaśāṅgha-aṭṭhakathā)

22. Pabbajjāvinicchaya-kathā (22. Pabbajjāvinicchaya-kathā)

PaliVerse

07. Commentary on the Vinayaśaṅgaha

22. Pabbajjāvinicchaya-kathā

123. Pabbajjāti ettha pana pabbajjāpekkhaṃ kulaputtaṃ pabbājentena ye pāḷiyaṃ “na bhikkhave pañcahi ābādhehi phuṭṭho pabbājetabbo”tiādinā paṭikkhittā puggalā, te vajjetvā pabbajjādosavirahito puggalo pabbājetabbo. Tatrāyaṃ vinicchayo - kuṭṭhaṃ gaṇḍo kilāso soso apamāroti imehi pañcahi ābādhehi phuṭṭho na pabbājetabbo, pabbājento pana dukkaṭaṃ āpajjati “yo pabbājeyya, āpatti dukkaṭassā”ti vuttattā. Tattha kuṭṭhanti rattakuṭṭhaṃ vā hotu kālakuṭṭhaṃ vā, yaṃ kiñci kiṭṭhadaddaukacchuādippabhedampi sabbaṃ kuṭṭhamevāti vuttaṃ. Tañce nakhapitṭhippamāṇampi vaḍḍhanakapakkhe ṭhitaṃ hoti, na pabbājetabbo. Sace pana nivāsana-pāvuraṇehi pakati-paṭicchanna-tṭhāne nakhapitṭhippamāṇaṃ avaḍḍhanakapakkhe ṭhitaṃ hoti, vaṭṭati. “Mukhe pana hatthapādapiṭṭhīsu vā sacepi avaḍḍhanakapakkhe ṭhitaṃ, nakhapitṭhito ca khuddakatarampi na vaṭṭatiyevā”ti kurundiyaṃ vuttaṃ. Tikicchāpetvā pabbājentenapi pakatavaṇṇe jāteyeva pabbājetabbo, godhāpitṭhisadisacuṇṇaokiraṇasaṅgārampi pabbājetuṃ na vaṭṭati.

Gaṇḍoti medagaṇḍo vā hotu añño vā, yo koci kolaṭṭhimattakopi ce vaḍḍhanakapakkhe ṭhito gaṇḍo hoti, na pabbājetabbo. Paṭicchanna-tṭhāne pana kolaṭṭhimatte avaḍḍhanakapakkhe ṭhite vaṭṭati, mukhādi-ke appaṭicchanna-tṭhāne avaḍḍhanakapakkhe ṭhitepi na vaṭṭati. Tikicchāpetvā pabbājentenapi saṅgāraṃ sacchaviṃ kārāpetvā pabbājetabbo. Uṇṇigaṇḍā nāma honti goṭhanakā viya aṅgulikā viya ca tattha tattha lambanti, etepi gaṇḍāyeva, tesu sati pabbājetuṃ na vaṭṭati. Daharakāle khīrapīlakā yobbannakāle ca mukhe kharapīlakā nāma honti, mahallakakāle nassanti, na tā gaṇḍasaṅkhyāṃ gacchanti, tāsu sati pabbājetuṃ vaṭṭati. Aññā pana saṅgāraṃ kharapīlakā nāma, aparā padumakaṇṇikā nāma honti, aññā sāsapaṇṇikā nāma sāsapaṇṇāyeva sakalasāraṃ pharanti, sabbaṃ kuṭṭhajātikāva, tāsu sati na pabbājetabbo.

Kilāsoti na bhijjanakaṃ na paggharaṇakaṃ padumapuṇḍarīkapattavaṇṇaṃ kuṭṭhaṃ. Yena gunnaṃ viya sabalaṃ saṅgāraṃ hoti, tasmīṃ kuṭṭhe vuttanayeneva vinicchayo veditabbo. Sosoti sosabyādhi. Tasmīṃ sati na pabbājetabbo. Apamāroti pittummādo vā yakkhummādo vā. Tattha pubbaverikena amanussena gahito duttikiccho hoti, appamattakepi pana apamāre sati na pabbājetabbo.

124. “Na, bhikkhave, rājabhaṭo pabbājetabbo, yo pabbājeyya, āpatti dukkaṭassā”ti vacanato rājabhaṭopi na pabbājetabbo. Ettha ca amacco vā hotu mahāmatto vā sevako vā kiñci ṭhānantaraṃ patto vā appatto vā, yo koci rañño bhattavetanabhaṭo, sabbo rājabhaṭoti saṅkhyāṃ gacchati, so na pabbājetabbo. Tassa pana puttana-ttabhātukā ye rājato bhattavetanāṃ na gaṇhanti, te pabbājetuṃ vaṭṭati. Yo pana rājato laddhaṃ nibaddhabhogāṃ vā māsasaṃvaccharaparibbayaṃ vā raññoyeva niyyādeti, puttabhātuke vā taṃ ṭhānaṃ sampaṭicchāpetvā rājānaṃ “na dānāhaṃ devassa bhaṭo”ti āpucchati, yena vā yaṃkāraṇā vetanaṃ gahitaṃ, taṃ kammaṃ kataṃ hoti, yo vā “pabbajassū”ti raññā anuññāto hoti, tampi pabbājetuṃ vaṭṭati.

125. Coropi dhajabandho na pabbājetabbo “na, bhikkhave, dhajabandho coro pabbājetabbo, yo pabbājeyya, āpatti dukkaṭassā”ti vuttattā. Tattha dhajam bandhitvā viya vicaratīti dhajabandho, mūladevādayo viya loke pākaṭoti vuttam hoti. Tasmā yo gāmaghātaṃ vā panthaduhanaṃ vā nagare sandhicchedādikammaṃ vā karonto vicarati, paññāyati ca “asuko nāma idaṃ idaṃ karotī”ti, so na pabbājetabbo. Yo pana rājaputto rajjaṃ patthento gāmaghātādīni karoti, so pabbājetabbo. Rājāno hi tasmim pabbajite tussanti, sace pana na tussanti, na pabbājetabbo. Pubbe mahājane pākaṭo coro pacchā corakammaṃ pahāya pañca sīlāni samādiyati, tañce manussā evaṃ jānanti, pabbājetabbo. Ye pana ambalabujādicorakā sandhicchedādicorā eva vā adissamānā theyyaṃ karonti, pacchāpi “iminā nāma idaṃ kata”nti na paññāyanti, tepi pabbājetum vaṭṭati.

126. Kārabhedako pana coro na pabbājetabbo “na, bhikkhave, kārabhedako coro pabbājetabbo, yo pabbājeyya, āpatti dukkaṭassā”ti vuttattā. Tattha kāro vuccati bandhanāgāraṃ. Idha pana andubandhanaṃ vā hotu saṅkhalikabandhanaṃ vā rajjubandhanaṃ vā gāmabandhanaṃ vā nigamabandhanaṃ vā nagarabandhanaṃ vā purisagutti vā janapadabandhanaṃ vā dīpabandhanaṃ vā, yo etesu yaṃ kiñci bandhanaṃ bhinditvā vā chinditvā vā muñcitvā vā vivaritvā vā apassamānānaṃ vā palāyati, so kārabhedakoti saṅkhyam gacchati. Tasmā īdiso kārabhedako coro dīpabandhanaṃ bhinditvā dīpantaram gatopi na pabbājetabbo. Yo pana na coro, kevalam hatthakammaṃ akaronto “evaṃ no apalāyanto karissatī”ti rājayuttādīhi baddho, so kāram bhinditvā palātopi pabbājetabbo. Yo pana gāmanigamapaṭṭanādīni keṇiyā gahetvā taṃ asampādento bandhanāgāraṃ pavesito hoti, sopi palāyitvā āgato na pabbājetabbo. Yopi kasikammādīhi dhanam sampādetvā jīvanto “nidhānaṃ iminā laddha”nti pesuññaṃ upasaṃharitvā kenaci bandhāpito hoti, taṃ tattheva pabbājetum na vaṭṭati, palāyitvā gataṃ pana gataṭṭhāne pabbājetum vaṭṭati.

127. “Na, bhikkhave, likhitako coro pabbājetabbo, yo pabbājeyya, āpatti dukkaṭassā”ti vacanato pana likhitako coro na pabbājetabbo. Tattha likhitako nāma yo koci corikaṃ vā aññaṃ vā garuṃ rājāparādham katvā palāto, rājā ca naṃ paṇṇe vā potthake vā “itthannāmo yattha dissati, tattha gahetvā māretabbo”ti vā “hatthapādādīni assa chinditabbānī”ti vā “ettakaṃ nāma daṇḍam āharāpetabbo”ti vā likhāpeti, ayaṃ likhitako nāma, so na pabbājetabbo.

128. Kasāhato katadaṇḍakammopi na pabbājetabbo “na, bhikkhave, kasāhato katadaṇḍakammo pabbājetabbo, yo pabbājeyya, āpatti dukkaṭassā”ti vacanato. Ettha pana yo vacanapesanādīni akaronto haññati, na so katadaṇḍakammo. Yo pana keṇiyā vā aññathā vā kiñci gahetvā khādितvā puna dātuṃ asakkonto “ayameva te daṇḍo hotū”ti kasāhi haññati, ayameva kasāhato katadaṇḍakammo. So ca kasāhi vā hato hotu aḍḍhadaṇḍakādīnaṃ vā aññatarena, yāva allavaṇo hoti, na tāva pabbājetabbo, vaṇe pana pākatike katvā pabbājetabbo. Sace pana jāṇūhi vā kapparehi vā nāḷikerapāsāṇādīhi vā ghātetvā mutto hoti, sarīre cassa gaṇṭhiyo paññāyanti, na pabbājetabbo, phāsukaṃ katvā eva gaṇṭhīsu sannisinnāsu pabbājetabbo.

129. Lakkhaṇāhato pana katadaṇḍakammo na pabbājetabbo “na, bhikkhave, lakkhaṇāhato katadaṇḍakammo pabbājetabbo, yo pabbājeyya, āpatti dukkaṭassā”ti vacanato. Etthapi katadaṇḍakammabhāvo purimanayeneva veditabbo. Yassa pana nalāṭe vā ūruādīsu vā tattena lohena lakkhaṇam āhataṃ hoti, so sace bhujisso, yāva allavaṇo hoti, tāva na pabbājetabbo. Sacepissa vaṇā ruḷhā honti chaviyā samaparicchedā, lakkhaṇam na paññāyati, timaṇḍalam nivatthassa uttarāsaṅge kate

paṭicchannokāse ce hoti, pabbājetum vaṭṭati, appaṭicchannokāse ce, na vaṭṭati.

130. “Na, bhikkhave, iṇāyiko pabbājetabbo, yo pabbājeyya, āpatti dukkaṭassā”ti vacanato iṇāyikopi na pabbājetabbo. Tattha iṇāyiko nāma yassa pitipitāmahehi vā iṇaṃ gahitaṃ hoti, sayam vā iṇaṃ gahitaṃ hoti, yaṃ vā āṭhapetvā mātāpitūhi kiñci gahitaṃ hoti, so taṃ iṇaṃ paresaṃ dhāretīti iṇāyiko. Yaṃ pana aññe ñātakā āṭhapetvā kiñci gaṇhanti, so na iṇāyiko. Na hi te taṃ āṭhapetum issarā, tasmā taṃ pabbājetum vaṭṭati, itaraṃ na vaṭṭati. Sace panassa ñātisālohitā “mayaṃ dassāma, pabbājetha na”nti iṇaṃ attano bhāraṃ karonti, añño vā koci tassa ācārasampattiṃ disvā “pabbājetha naṃ, ahaṃ iṇaṃ dassāmi”ti vadati, pabbājetum vaṭṭati. Tesu asati bhikkhunā tathārūpassa upaṭṭhākassapi ārocetabbaṃ “sahetuko satto iṇapalibodhena na pabbajati”ti. Sace so paṭipajjati, pabbājetabbo. Sacepi attano kappiyabhaṇḍaṃ atthi, “etaṃ dassāmi”ti pabbājetabbo. Sace pana neva ñātakādayo paṭipajjanti, na attano dhaṇaṃ atthi, “pabbājetvā bhikkhāya caritvā mocessāmi”ti pabbājetum na vaṭṭati. Sace pabbājeti, dukkaṭaṃ. Palātopi ānetvā dātabbo. No ce deti, sabbaṃ iṇaṃ gīvā hoti. Ajānitvā pabbājayato anāpatti, passantena pana ānetvā iṇasāmikānaṃ dassetabbo, apassantassa gīvā na hoti.

Sace iṇāyiko aññaṃ desaṃ gantvā pucchiyamānopi “nāhaṃ kassaci kiñci dhāremi”ti vatvā pabbajati, iṇasāmiko ca taṃ pariyesanto tattha gacchati, daharo taṃ disvā palāyati, so theram upasaṅkamitvā “ayaṃ, bhante, kena pabbājito, mama ettakaṃ nāma dhaṇaṃ gahetvā palāto”ti vadati, therena vattabbaṃ “mayā, upāsaka, ‘aṇaṇo aha’nti vadanto pabbājito, kiṃ dāni karomi, passa me pattacīvara”nti. Ayaṃ tattha sāmīci. Palāte pana gīvā na hoti. Sace pana naṃ therassa sammukhāva disvā “ayaṃ mama iṇāyiko”ti vadati, “tava iṇāyikaṃ tvameva jānāhi”ti vattabbo, evampi gīvā na hoti. Sacepi so “pabbājito ayaṃ dāni kuhiṃ gamissati”ti vadati, therena “tvamyeva jānāhi”ti vattabbo. Evampissa palāte gīvā na hoti. Sace pana thero “kuhiṃ dāni ayaṃ gamissati, idheva acchatū”ti vadati, so ce palāyati, gīvā hoti. Sace so sahetuko satto hoti vattasampanno, therena “īdiso aya”nti vattabbaṃ. Iṇasāmiko ce “sādhū”ti vissajjeti, iccetaṃ kusalaṃ, “upaḍḍhupaḍḍhaṃ dethā”ti vadati, dātabbaṃ. Aparena samayena atīrādhako hoti, “sabbaṃ dethā”ti vuttepi dātabbameva. Sace pana uddesaparipucchādīsu kusalo hoti bahūpakāro bhikkhūnaṃ, bhikkhācāravattena pariyesitvāpi iṇaṃ dātabbameva.

131. Dāsopi na pabbājetabbo “na, bhikkhave, dāso pabbājetabbo, yo pabbājeyya, āpatti dukkaṭassā”ti vacanato. Tattha cattāro dāsā antojāto dhanakkīto karamarānīto sāmaṃ dāsabyaṃ upagatoti. Tattha antojāto nāma jātiyā dāso gharadāsiyā putto. Dhanakkīto nāma mātāpitūnaṃ santikā putto vā sāmikānaṃ santikā dāso vā dhaṇaṃ datvā dāsacārittaṃ āropetvā kīto. Ete dvepi na pabbājetabbā. Pabbājentena tattha tattha cārittavasena adāse katvā pabbājetabbā. Karamarānīto nāma tiroraṭṭhaṃ vilopaṃ vā katvā upalāpetvā vā tiroraṭṭhato bhujissamānusakāni āharanti, antoraṭṭheyyeva vā katāparādhaṃ kiñci gāmaṃ rājā “vilumpathā”ti ca āṇāpeti, tato mānusakāni āharanti, tattha sabbe purisā dāsā, itthiyo dāsiyo. Evarūpo karamarānīto dāso yehi ānīto, tesam santike vasanto vā bandhanāgāre baddho vā purisehi rakkhiyamāno vā na pabbājetabbo, palāyitvā pana gato gatattāhane pabbājetabbo. Rañña tuṭṭhena “karamarānītake muñcathā”ti vatvā vā sabbasādhāraṇena vā nayena bandhanamokkhe kate pabbājetabbova.

Sāmaṃ dāsabyaṃ upagato nāma jīvitahetu vā ārakkhahetu vā “ahaṃ te dāso”ti sayameva dāsabhāvaṃ upagato rājūnaṃ hatthiassagomahiṃsagopakādayo viya.

Tādiso dāso na pabbājetabbo. Rañño vaṇṇadāsīnaṃ puttā honti amaccaputtasadisā, tepi na pabbājetabbā. Bhujissitthiyo asaṇṇatā vaṇṇadāsīhi saddhiṃ vicaranti, tāsāṃ putte pabbājetuṃ vaṭṭati. Sace sayameva paṇṇaṃ āropenti, na vaṭṭati. Bhaṭṭiputtagaṇādīnaṃ dāsāpi tehi adinnā na pabbājetabbā. Vihāresu rājūhi ārāmikadāsā nāma dinnā honti, tepi pabbājetuṃ na vaṭṭati, bhujisse katvā pana pabbājetuṃ vaṭṭati. Mahāpaccariyaṃ “antojātadhanakkītake ānetvā bhikkhusaṅghassa ‘ārāmike demā’ti denti, takkaṃ sīse āsittakasadisāva honti, te pabbājetuṃ vaṭṭati”ti vuttaṃ. Kurundiyaṃ pana “ārāmikaṃ demāti kappiyavohārena denti, yena kenaci vohārena dinno hotu, neva pabbājetabbo”ti vuttaṃ. Duggatamanussā “saṅghaṃ nissāya jīvissāmā”ti vihāre kappiyakārakā honti, ete pabbājetuṃ vaṭṭati. Yassa mātāpitāro dāsā, mātā eva vā dāsī, pitā adāso, taṃ pabbājetuṃ na vaṭṭati. Yassa pana mātā adāsī, pitā dāso, taṃ pabbājetuṃ vaṭṭati. Bhikkhussa ñātakā vā upaṭṭhākā vā dāsaṃ denti “imaṃ pabbājetha, tumhākaṃ veyyāvaccaṃ karissatī”ti, attano vāssa dāso atthi, bhujisso katova pabbājetabbo. Sāmikā dāsaṃ denti “imaṃ pabbājetha, sace abhiramissati, adāso. Vibbhamissati ce, amhākaṃ dāsova bhavissatī”ti, ayaṃ tāvakālīko nāma, taṃ pabbājetuṃ na vaṭṭatīti kurundiyaṃ vuttaṃ. Nissāmikadāso hoti, sopi bhujisso katova pabbājetabbo. Ajānanto pabbājetvā upasampādetvā vā pacchā jānanti, bhujissaṃ kātumeva vaṭṭati.

Imassa ca atthassa pakāsanatthaṃ idaṃ vatthuṃ vadanti - ekā kira kuladāsī ekena saddhiṃ anurādhapurā palāyitvā rohaṇe vasamānā puttāṃ paṭilabhi, so pabbajitvā upasampannakāle lajjī kukkuccako ahosi. Athekadivasaṃ mātaraṃ pucchi “kiṃ upāsike tumhākaṃ bhātā vā bhaginī vā natthi, na kiñci ñātakāṃ passāmī”ti. Tāta, ahaṃ anurādhapure kuladāsī, tava pitarā saddhiṃ palāyitvā idha vasāmīti. Sīlavā bhikkhu “asuddhā kira me pabbajjā”ti saṃvegaṃ labhitvā mātaraṃ tassa kulassa nāmagottaṃ pucchitvā anurādhapuraṃ āgamma tassa kulassa gharadvāre aṭṭhāsī, “aticchatha, bhante”ti vuttepi nātikkami. Te āgantvā “kiṃ, bhante”ti pucchiṃsu. “Tumhākaṃ itthannāmā dāsī palātā atthī”ti? “Atthi, bhante”. Ahaṃ tassā putto, sace maṃ tumhe anujānātha, pabbajjaṃ labhāmi, tumhe mayhaṃ sāmikāti. Te haṭṭhatuṭṭhā hutvā “suddhā, bhante, tumhākaṃ pabbajjā”ti taṃ bhujissaṃ katvā mahāvihāre vasāpesuṃ catūhi paccayehi paṭijaggantā. Thero taṃ kulaṃ nissāya vasamānoyeva arahattaṃ pāpuṇīti.

132. “Na, bhikkhave, hatthacchinno pabbājetabbo. Na pādacchinno, na hatthapādacchinno, na kaṇṇacchinno, na kaṇṇanāsacchinno, na aṅgolicchinno, na aḷacchinno, na kaṇḍaracchinno, na phaṇahatthako, na khujo, na vāmano na galagaṇḍī, na lakkhaṇāhato, na kasāhato, na likhitako, na sīpadī, na pāparogī, na parisadūsako, na kāṇo, na kuṇī, na khañjo, na pakkhahato, na chinniriyāpatho, na jarādubbalo, na andho, na mūgo, na badhiro, na andhamūgo, na andhabadhiro, na mūgabadhiro, na andhamūgabadhiro pabbājetabbo, yo pabbājeyya, āpatti dukkaṭassā”ti vacanato pana hatthacchinnādayopi na pabbājetabbā.

Tattha hatthacchinnoti yassa hatthatale vā maṇibandhe vā kappare vā yattha katthaci eko vā dve vā hatthā chinnā honti. Pādacchinnoti yassa aggapāde vā goppakesu vā jaṅghāya vā yattha katthaci eko vā dve vā pādā chinnā honti. Hatthapādacchinnoti yassa vuttappakāreneva catūsu hatthapādesu dve vā tayo vā sabbe vā hatthapādā chinnā honti. Kaṇṇacchinnoti yassa kaṇṇamūle vā kaṇṇasakkhalikāya vā eko vā dve vā kaṇṇā chinnā honti. Yassa pana kaṇṇāvaṭṭe chijjanti, sakkā ca hoti saṅghāṭetuṃ, so kaṇṇaṃ saṅghāṭetvā pabbājetabbo.

Nāsacchinnoti yassa ajapadake vā agge vā ekapuṭe vā yattha katthaci nāsā chinnā hoti. Yassa pana nāsikā sakkā hoti sandhetum, so taṃ phāsukaṃ katvā pabbājetabbo. Kaṇṇanāsacchinno ubhayavasena veditabbo. Aṅgulicchinnoti yassa nakhasesaṃ adassetvā ekā vā bahū vā aṅguliyo chinnā honti. Yassa pana suddatantumattampi nakhasesaṃ paññāyati, taṃ pabbājetum vaṭṭati. Aḷacchinnoti yassa catūsu aṅguṭṭhakesu aṅguliyaṃ vuttanayeneva eko vā bahū vā aṅguṭṭhakā chinnā honti. Kaṇḍaracchinnoti yassa kaṇḍaranāmakā mahānhārū purato vā pacchato vā chinnā honti, yesu ekassapi chinnattā aggapādena vā caṅkamati, mūlena vā caṅkamati, na pādaṃ patiṭṭhāpetum sakkoti.

Phaṇahatthakoti yassa vaggulipakkhakā viya aṅguliyo sambaddhā honti, etaṃ pabbājetukāmena aṅgulantarikāyo phāletvā sabbaṃ antaracammaṃ apanetvā phāsukaṃ katvā pabbājetabbo. Yassapi cha aṅguliyo honti, taṃ pabbājetukāmena adhikaṃ aṅguliṃ chinditvā phāsukaṃ katvā pabbājetabbo. Khujjoti yo urassa vā piṭṭhiyā vā passassa vā nikkhantattā khujjasarīro. Yassa pana kiñci kiñci aṅgapaccaṅgaṃ īsakaṃ vaṅkaṃ, taṃ pabbājetum vaṭṭati. Mahāpuriso eva hi brahmujugatto, avaseso satto akhujjo nāma natthi. Vāmanoti jaṅghavāmano vā kaṭivāmano vā ubhayavāmano vā. Jaṅghavāmanassa kaṭito paṭṭhāya heṭṭhimakāyo rasso hoti, uparimakāyo paripuṇṇo. Kaṭivāmanassa kaṭito paṭṭhāya uparimakāyo rasso hoti, heṭṭhimakāyo paripuṇṇo. Ubhayavāmanassa ubhopi kāyā rassā honti, yesaṃ rassattā bhūtānaṃ viya parivaṭumo mahākucchighaṭasadisō attabhāvo hoti, taṃ tividhampi pabbājetum na vaṭṭati.

Galagaṇḍīti yassa kumbhaṇḍaṃ viya gale gaṇḍo hoti. Desanāmatameva cetam, yasmim̐ kismiñci pana padese gaṇḍe sati na pabbājetabbo. Tattha vinicchayo “na, bhikkhave, pañcahi ābādhehi phuṭṭho pabbājetabbo”ti ettha vuttanayeneva veditabbo. Lakkhaṇāhatakasāhatalikhitakesu yaṃ vattabbaṃ, taṃ heṭṭhā vuttameva. Sīpadīti bhārapādo vuccati. Yassa pādo thūlo hoti sañjātapīlako kharo, so na pabbājetabbo. Yassa pana na tāva kharabhāvaṃ gaṇhāti, sakkā hoti upanāhaṃ bandhitvā udakaāvāṭe pavesetvā udakavālikāya pūretvā yathā sirā paññāyanti, jaṅghā ca telanālikā viya hoti, evaṃ milāpetum, tassa pādaṃ īdisaṃ katvā taṃ pabbājetum vaṭṭati. Sace puna vaḍḍhati, upasampādentenapi tathā katvāva upasampādetabbo. Pāparogīti arisabhagandarapittasemhakāsasosādīsū yena kenaci rogena niccāturo atekiccharogo jeguccho amanāpo, ayaṃ na pabbājetabbo.

133. Parisadūsakoti yo attano virūpatāya parisam̐ dūseti, atidīgho vā hoti aññesaṃ sīsappamāṇanābhīppadeso, atirasso vā ubhayavāmanabhūtarūpaṃ viya, atikālo vā jhāpitakkhette khāṇuko viya, accodāto vā dadhitakkādīhi pamajjitatambalohavaṇṇo, atikiso vā mandamaṃsalohito aṭṭhisirācammasarīro viya, atithūlo vā bhāriyamaṃso mahodaro mahābhūtasadisō, abhimahantasīsō vā pacchimaṃ sīsē katvā ṭhito viya, atikhuddakasīsō vā sarīrassa ananurūpena atikhuddakena sīsena samannāgato, kūṭakūṭasīsō vā tālaphalapiṇḍisadisena sīsena samannāgato, sikharasīsō vā uddhaṃ anupubbatanukena sīsena samannāgato, nālīsīsō vā mahāveṇupabbasadisena sīsena samannāgato, kappasīsō vā pabbhārasīsō vā catūsu passesu yena kenaci passena onatena sīsena samannāgato, vaṇasīsō vā pūtīsīsō vā kaṇṇikakeso vā pāṇakehi khāyitakedāre sassasadisēhi tahiṃ tahiṃ uṭṭhitehi kesehi samannāgato, nillomasīsō vā thūlathaddhakeso vā tālahīrasadisēhi kesehi samannāgato, jātipalitehi

paṇḍarakeso vā pakatitambakeso vā ādittehi viya kesehi samannāgato, āvaṭṭasīso vā gunnaṃ sarīre āvaṭṭasadiṣehi uddhaggehi kesāvaṭṭehi samannāgato, sīsalomehi saddhiṃ ekābaddhabhamukalomo vā jālabaddhena viya nalāṭeṇa samannāgato.

Sambaddhabhamuko vā nillomabhamuko vā makkaṭabhamuko vā atimahantakkhi vā atikhuddakakkhi vā mahiṃsacamme vāsikoṇeṇa paharivā katachiddasadiṣehi akkhīhi samannāgato, visamakkhi vā ekena mahantena, ekena khuddakena akkhinā samannāgato, visamacakkalo vā ekena uddhaṃ, ekena adhoti evaṃ visamajātehi akkhicakkehi samannāgato, kekaro vā gambhīrakkhī vā yassa gambhīre udapāne udakatārakā viya akkhitārakā paññāyanti, nikkhantakkhi vā yassa kakkaṭasseva akkhitārakā nikkhantā honti, hatthikaṇṇo vā mahantāhi kaṇṇasakkhalīhi samannāgato, mūsikakaṇṇo vā jatukakaṇṇo vā khuddakāhi kaṇṇasakkhalīhi samannāgato, chiddamattakaṇṇo vā yassa vinā kaṇṇasakkhalīhi kaṇṇacchiddamattameva hoti, aviddhakaṇṇo vā, yonakajātiko pana parisadūsako na hoti, sabhāvoyeva hi so tassa. Kaṇṇabhagandariko vā niccapūtinā kaṇṇeṇa samannāgato, gaṇḍakaṇṇo vā sadā paggharitaṭṭapubbena kaṇṇeṇa samannāgato, ṭaṇṇitakaṇṇo vā gobhattanālikāya aggasadiṣehi kaṇṇehi samannāgato, atipiṇḍalakkhi vā, madhupiṇḍalaṃ pana pabbājetuṃ vaṭṭati. Nippakhumakkhi vā assupaggharaṇakkhi vā pupphitakkhi vā akkhipākena samannāgatakkhi vā.

Atimahantanāsiko vā atikhuddakanāsiko vā cipiṭanāsiko vā majjhe appatitṭhahitvā ekapasse ṭhitavaṇkanāsiko vā dīghanāsiko vā sukatuṇḍasadiṣāya jivhāya lehituṃ sakkuṇeyyāya nāsikāya samannāgato, niccaṃ paggharitasīṅghāṇikanāso vā, mahāmukho vā yassa paṭaṅgamaṇḍūkasappa mukhanimittamyeva mahantaṃ hoti, mukhaṃ pana lābusadisam atikhuddakaṃ, bhinnamukho vā vaṇkamukho vā mahāoṭṭho vā ukkhalimukhavaṭṭisadiṣehi oṭṭhehi samannāgato, tanukaṭṭho vā bhericammasadiṣehi dante pidahituṃ asamattthehi oṭṭhehi samannāgato, mahādharoṭṭho vā tanukauttarotṭho vā tanukaadharotṭho vā mahāuttarotṭho vā oṭṭhachinnako vā eḷamukho vā uppakkamukho vā saṅkhatuṇḍako vā bahi seteḥi anto atirattehi oṭṭhehi samannāgato, duggandhakuṇapamukho vā, mahādanto vā aṭṭhakadantasadiṣehi dantehi samannāgato, asuradanto vā heṭṭhā vā upari vā bahi nikkhantadanto, yassa pana sakkā hoti oṭṭhehi pidahituṃ, kathentasseva paññāyati, no akathentassa, taṃ pabbājetuṃ vaṭṭati. Pūtidanto vā niddanto vā atikhuddakadanto vā yassa pana dantantare kalandakadanto viya sukhumadanto hoti, taṃ pabbājetuṃ vaṭṭati.

Mahāhanuko vā gohanusadisena hanunā samannāgato, dīghahanuko vā cipiṭahanuko vā antopaviṭṭhena viya atirassena hanukena samannāgato, bhinnahanuko vā vaṇkahanuko vā nimmassudāṭṭhiko vā bhikkhunīsadisamukho, dīghagalo vā bakagalasadisena galena samannāgato, rassagalo vā antopaviṭṭhena viya galena samannāgato, bhinnagalo vā bhaṭṭhaṃsakūṭo vā ahattho vā ekahattho vā atirassahattho vā atidīghahattho vā bhinnauro vā bhinnapiṭṭhi vā kacchugatto vā kaṇḍugatto vā daddugatto vā godhāgatto vā yassa godhāya viya gattato cuṇṇāni patanti. Sabbañcetaṃ virūpakaraṇaṃ sandhāya vitthāritavasena vuttaṃ, vinicchayo panettha pañcābādhesu vuttanayena veditabbo.

Bhaṭṭhakaṭṭiko vā mahāānisado vā uddhanakūṭasadiṣehi ānisadamamsehi accuggatehi samannāgato, mahāūruko vā vātaṇḍiko vā mahājāṇuko vā saṅghaṭṭanaṇḍiko vā dīghajaṅgho vā yaṭṭhisadisajaṅgho, vikaṭo vā saṅghaṭṭo vā ubbaddhapiṇḍiko vā, so duvidho heṭṭhā oruḷhāhi vā upari āruḷhāhi vā mahatīhi

jaṅghapiṇḍikāhi samannāgato, mahājaṅgho vā thūlajaṅghapiṇḍiko vā mahāpādo vā mahāpaṇhi vā piṭṭhikapādo vā pādavemajjhato utṭhitajaṅgho, vaṅkapādo vā, so duvidho anto vā bahi vā parivattapādo, gaṇṭhikaṅguli vā siṅgiveraphaṇasadisāhi aṅgulīhi samannāgato, andhanakho vā kālavaṇṇehi pūtinakhehi samannāgato, sabbopi esa parisadūsako. Evarūpo parisadūsako na pabbājetabbo.

134. Kāṇoti pasannandho vā hotu pupphādīhi vā upahatapasādo, dvīhi vā ekena vā akkhinā na passati, so na pabbājetabbo. Mahāpaccariyaṃ pana ekakkhikāṇo “kāṇo”ti vutto, dviakkhikāṇo andhena saṅgahito. Mahāaṭṭhakathāyaṃ jaccandho “andho”ti vutto. Tasmā ubhayampi pariyāyena yujjati. Kuṇṭhi hatthakuṇī vā pādakuṇī vā aṅgulikuṇī vā, yassa etesu hatthādīsu yaṃ kiñci vaṅkaṃ paññāyati. Khañjoti natajāṇuko vā bhinnajaṅgho vā majjhe saṃkuṭitapādattā kuṇṭhapādako vā piṭṭhipādamañjheṇa caṅkamanto, agge saṃkuṭitapādattā kuṇṭhapādako vā piṭṭhipādaggena caṅkamanto, aggapādeneva caṅkamanakhañjo vā paṇhikāya caṅkamanakhañjo vā pādassa bāhirantena caṅkamanakhañjo vā pādassa abbhantarena caṅkamanakhañjo vā gopphakānaṃ upari bhaggattā sakalena piṭṭhipādena caṅkamanakhañjo vā. Sabbopesa khañjoyeva, na pabbājetabbo.

Pakkhahatoti yassa eko hattho vā pādo vā addhasarīraṃ vā sukhaṃ na vahati. Chinniriyāpathoti piṭṭhasappī vuccati. Jarādubbaloti jiṇṇabhāvena dubbalo attano cīvararajanādikammampi kātuṃ asamattho. Yo pana mahallakopi balavā hoti, attānaṃ paṭijaggituṃ sakkoti, so pabbājetabbo. Andhoti jaccandho vuccati. Mūgoti yassa vacībhedo na pavattati, yassapi pavattati, saraṇagamanam pana paripuṇṇaṃ bhāsituṃ na sakkoti, tādisaṃ mammanampi pabbājetuṃ na vaṭṭati. Yo pana saraṇagamanamattaṃ paripuṇṇaṃ bhāsituṃ sakkoti, taṃ pabbājetuṃ vaṭṭati. Badhiroti yo sabbena sabbaṃ na suṇāti. Yo pana mahāsaddaṃ suṇāti, taṃ pabbājetuṃ vaṭṭati. Andhamūgādayo ubhayadosavasena vuttā. Yesañca pabbajjā paṭikkhittā, upasampadāpi tesam paṭikkhittāva. Sace pana ne saṅgho upasampādeti, sabbepi sūpasampannā, kārakasaṅgho pana ācariyupajjhāyā ca āpattito na muccanti.

135. Paṇḍako ubhatobyañjanako theyyasamvāsako titthiyapakkantako tiracchānagato mātughātako pitughātako arahantaghātako lohituppādako saṅghabhedako bhikkhunīdūsakoti ime pana ekādasa puggalā “paṇḍako, bhikkhave, anupasampanno na upasampādetabbo, upasampanno nāsetabbo”ti ādivacanato abhabbā, neva nesam pabbajjā, na upasampadā ca ruhati, tasmā na pabbājetabbā na upasampādetabbā, jānitvā pabbājento upasampādento ca dukkaṭaṃ āpajjati. Ajānitvāpi pabbājita upasampādita ca jānitvā liṅganāsanāya nāsetabbā.

Tattha paṇḍakoti āsittapaṇḍako usūyapaṇḍako opakkamikapaṇḍako pakkhapaṇḍako napuṃsakapaṇḍakoti pañca paṇḍakā. Tesu yassa paresam aṅgajātaṃ mukhena gahetvā asucinā āsittassa pariḷāho vūpasammati, ayaṃ āsittapaṇḍako. Yassa paresam ajjhācāraṃ passato usūyāya uppannāya pariḷāho vūpasammati, ayaṃ usūyapaṇḍako. Yassa upakkamena bījāni apanītāni, ayaṃ opakkamikapaṇḍako. Ekacco pana akusalavipākānubhāvena kālapakkhe paṇḍako hoti, juṇhapakkhe panassa pariḷāho vūpasammati, ayaṃ pakkhapaṇḍako. Yo pana paṭisandhiyaṃyeva abhāvako uppanno, ayaṃ na puṃsakapaṇḍako. Tesu āsittapaṇḍakassa ca usūyapaṇḍakassa ca pabbajjā na vāritā, itaresam tiṇṇaṃ vāritā. “Tesupi pakkhapaṇḍakassa yasmim pakkhe paṇḍako hoti, tasmimyevassa pakkhe pabbajjā vāritā”ti kurundiyaṃ vuttaṃ.

136. Ubhatobyañjanakoti itthinimittuppadanakammato ca purisanimittuppadanakammato ca ubhatobyañjanamassa atthīti ubhatobyañjanako. So duvidho hoti itthiubhatobyañjanako purisaubhatobyañjanakoti. Tattha itthiubhatobyañjanakassa itthinimittam pākaṭam hoti, purisanimittam paṭicchannam. Purisaubhatobyañjanakassa purisanimittam pākaṭam, itthinimittam paṭicchannam. Itthiubhatobyañjanakassa itthīsu purisattam karontassa itthinimittam paṭicchannam hoti, purisanimittam pākaṭam. Purisaubhatobyañjanakassa purisānam itthibhāvam upagacchantassa purisanimittam paṭicchannam hoti, itthinimittam pākaṭam hoti. Itthiubhatobyañjanako sayañca gabbham gaṇhāti, parañca gaṇhāpeti, purisaubhatobyañjanako pana sayam na gaṇhāti, param pana gaṇhāpetīti idametesam nānākaraṇam. Imassa pana duvidhassapi ubhatobyañjanakassa neva pabbajjā atthi, na upasampadā.

137. Theyyasamvāsakoti tayo theyyasamvāsakā liṅgatthenako samvāsathenako ubhayatthenakoti. Tattha yo sayam pabbajitvā vihāram gantvā na bhikkhuvassāni gaṇeti, na yathāvuḍḍham vandanaṃ sādīyati, na āsanena paṭibāhati, na uposathapavāraṇādīsu sandissati, ayam liṅgamattasseva thenitattā liṅgatthenako nāma. Yo pana bhikkhūhi pabbājito sāmaṇero samāno videsam gantvā “aham dasavasso vā vīsativasso vā”ti musā vatvā bhikkhuvassāni gaṇeti, yathāvuḍḍham vandanaṃ sādīyati, āsanena paṭibāhati, uposathapavāraṇādīsu sandissati, ayam samvāsamattasseva thenitattā samvāsathenako nāma. Bhikkhuvassagaṇanādiko hi sabbopi kiriyabhedo imasmim atthe “samvāso”ti veditabbo. Sikkham paccakkhāya “na mam koci jānātī”ti puna evam paṭipajjantepi eseva nayo. Yo pana sayam pabbajitvā vihāram gantvā bhikkhuvassāni gaṇeti, yathāvuḍḍham vandanaṃ sādīyati, āsanena paṭibāhati, uposathapavāraṇādīsu sandissati, ayam liṅgassa ceva samvāsassa ca thenitattā ubhayatthenako nāma. Ayam tividhopi theyyasamvāsako anupasampanno na upasampādetabbo, upasampanno nāsetabbo, puna pabbajjam yācantopi na pabbājetabbo.

138. Ettha ca asammohattham idam pakiṇṇakam veditabbam -

“Rājadubbhikkhakantāra, rogaveribhayena vā;
Cīvarāharaṇattham vā, liṅgam ādiyatīdha yo.

“Samvāsam nādhivāseti, yāva so suddhamānaso;
Theyyasamvāsako nāma, tāva esa na vuccatī”ti.

Tatrāyam vitthāranayo - idhekaccassa rājā kuddho hoti, so “evam me sotthi bhavissatī”ti sayameva liṅgam gahetvā palāyati. Tam disvā rañño ārocenti, rājā “sace pabbajito, na tam labbhā kiñci kātu”nti tasmim kodham paṭivineti. So “vūpasantam me rājabhaya”nti saṅghamajjham anosarivāva gihiliṅgam gahetvā āgato pabbājetabbo. Athāpi “sāsanaṃ nissāya mayā jīvitam laddham, handa dāni aham pabbajāmī”ti uppannasamvego teneva liṅgena āgantvā āgantukavattam na sādīyati, bhikkhūhi puṭṭho vā apuṭṭho vā yathābhūtamattānam āvikatvā pabbajjam yācati, liṅgam apantvā pabbājetabbo. Sace pana so vattam sādīyati, pabbajitālayam dasseti, sabbam pubbe vuttam vassagaṇanādibhedam vidhim paṭipajjati, ayam na pabbājetabbo.

Idha panekacco dubbhikkhe jīvitum asakkonto sayameva liṅgaṃ gahetvā sabbapāsaṇḍiyabhaddāni bhuñjanto dubbhikkhe vītivatte saṅghamajjhaṃ anosarivāva gihiliṅgaṃ gahetvā āgatoti sabbaṃ purimasadisameva.

Aparo mahākantāraṃ nittharitukāmo hoti, satthavāho ca pabbajite gahetvā gacchati. So “evaṃ maṃ satthavāho gahetvā gamissatī”ti sayameva liṅgaṃ gahetvā satthavāhena saddhiṃ kantāraṃ nittharivā khemantaṃ patvā saṅghamajjhaṃ anosarivāva gihiliṅgaṃ gahetvā āgatoti sabbaṃ purimasadisameva.

Aparo rogabhaye uppanne jīvitum asakkonto sayameva liṅgaṃ gahetvā sabbapāsaṇḍiyabhaddāni bhuñjanto rogabhaye vūpasante saṅghamajjhaṃ anosarivāva gihiliṅgaṃ gahetvā āgatoti sabbaṃ purimasadisameva.

Aparassa eko veriko kuddho hoti, ghātetukāmo naṃ vicarati. So “evaṃ me sotthi bhavissatī”ti sayameva liṅgaṃ gahetvā palāyati. Veriko “kuhiṃ so”ti pariyesanto “pabbajivā palāto”ti sutvā “sace pabbajito, na taṃ labbhā kiñci kātu”nti tasmiṃ kodhaṃ paṭivineti. So “vūpasantaṃ me veribhaya”nti saṅghamajjhaṃ anosarivāva gihiliṅgaṃ gahetvā āgatoti sabbaṃ purimasadisameva.

Aparo ñātikulaṃ gantvā sikkhaṃ paccakkhāya gihī hutvā “imāni cīvarāni idha nassissantī, sacepi imāni gahetvā vihāraṃ gamissāmi, antarāmagge maṃ ‘coro’ti gahessanti, yaṃnūnāhaṃ kāyaparihāriyāni katvā gaccheyya”nti cīvarāharaṇatthaṃ nivāsetvā ca pārupitvā ca vihāraṃ gacchati. Taṃ dūratova āgacchantāṃ disvā sāmaṇerā ca daharā ca abbhuggacchantī, vattaṃ dassenti. So na sādīyati, yathābhūtamattānaṃ āvikaroti. Sace bhikkhū “na dāni mayaṃ taṃ muñcissāmā”ti balakkārena pabbājetukāmā honti, kāsāyāni apanetvā puna pabbājetabbo. Sace pana “nayime maṃ hīnāyāvattabhāvaṃ jānanti”ti taṃyeva bhikkhubhāvaṃ paṭijānitvā sabbaṃ pubbe vuttaṃ vassagaṇanādibhedaṃ vidhiṃ paṭipajjati, ayaṃ na pabbājetabbo.

Aparo mahāsāmaṇero ñātikulaṃ gantvā uppabbajivā kammantānuṭṭhānena ubbāḷho puna “dāni ahaṃ sāmaṇero bhavissāmi, theropi me uppabbajitabhāvaṃ na jānātī”ti tadeva pattacīvaraṃ ādāya vihāraṃ gacchati, tamatthaṃ bhikkhūnaṃ na āroceti, sāmaṇerabhāvaṃ paṭijānāti, ayaṃ theyyasamvāsakoyeva, pabbajjaṃ na labhati. Sacepissa liṅgaggahaṇakāle evaṃ hoti “nāhaṃ kassaci ārocessāmī”ti, vihāraṇca gato āroceti, gahaṇeneva theyyasamvāsako. Athāpissa gahaṇakāle “ācikkhissāmī”ti cittaṃ uppannaṃ hoti, vihāraṇca gantvā “kuhiṃ tvaṃ, āvuso, gato”ti vutto “na dāni maṃ ime jānanti”ti vañcetvā nācikkhati, “nācikkhissāmī”ti saha dhuranikkhepena ayampi theyyasamvāsakova. Sace panassa gahaṇakālepi “ācikkhissāmī”ti hoti, vihāraṃ gantvāpi ācikkhati, ayaṃ puna pabbajjaṃ labhati.

Aparo daharasāmaṇero mahanto vā pana abyatto. So purimanayeneva uppabbajivā ghare vacchakagorakkhaṇādīni kammāni kātuṃ na icchati. Tameṇaṃ ñātakā tāniyeva kāsāyāni acchādetvā thālakaṃ vā pattaṃ vā hatthe datvā “gaccha, samaṇova hohī”ti gharā nīharanti. So vihāraṃ gacchati, neva naṃ bhikkhū jānanti “ayaṃ uppabbajivā puna sayameva pabbajito”ti, nāpi sayāṃ jānāti “yo evaṃ pabbajati, so theyyasamvāsako nāma hotī”ti. Sace pana taṃ paripuṇṇavassaṃ upasampādentī, sūpasampanno. Sace pana anupasampannakāleyeva vinayavinicchaye vattamāne suṇāti “yo evaṃ pabbajati, so theyyasamvāsako nāma hotī”ti, tena “mayā evaṃ kata”nti bhikkhūnaṃ ācikkhitabbaṃ. Evaṃ puna pabbajjaṃ labhati. Sace pana “dāni na maṃ koci jānātī”ti nāroceti, dhuraṃ

nikkhittamatteyeva theyyasamvāsako.

Bhikkhu sikkhaṃ paccakkhāya liṅgaṃ anapanetvā dussīlakammaṃ katvā vā akatvā vā puna sabbhaṃ pubbe vuttaṃ vassagaṇanādibhedaṃ vidhiṃ paṭipajjati, theyyasamvāsako hoti. Sikkhaṃ appaccakkhāya saliṅge t̥hito methunaṃ paṭisevitvā vassagaṇanādibhedaṃ vidhiṃ āpajjanto theyyasamvāsako na hoti, pabbajjāmatthaṃ labhati. Andhakaṭṭhakathāyaṃ pana “eso theyyasamvāsako”ti vuttaṃ, taṃ na gahetabbaṃ.

Eko bhikkhu kāsāye saussāhova odātaṃ nivāsetvā methunaṃ paṭisevitvā puna kāsāyāni nivāsetvā vassagaṇanādibhedaṃ vidhiṃ āpajjati, ayampi theyyasamvāsako na hoti, pabbajjāmatthaṃ labhati. Sace pana kāsāye dhuraṃ nikkhipitvā odātaṃ nivāsetvā methunaṃ paṭisevitvā puna kāsāyāni nivāsetvā vassagaṇanādibhedaṃ vidhiṃ āpajjati, theyyasamvāsako hoti. Sāmaṇero saliṅge t̥hito methunādiassamaṇakaraṇadhammaṃ āpajjitvāpittheyyasamvāsako na hoti. Sacepi kāsāye saussāhova kāsāyāni apānetvā methunaṃ paṭisevitvā puna kāsāyāni nivāseti, neva theyyasamvāsako hoti. Sace pana kāsāye dhuraṃ nikkhipitvā naggo vā odātavatto vā methunasevanādīhi assamaṇo hutvā kāsāyaṃ nivāseti, theyyasamvāsako hoti.

Sace gihibhāvaṃ patthayamāno kāsāyaṃ ovaṭṭikaṃ katvā aññena vā ākārena gihinivāsanena nivāseti “sobhati nu kho me gihiliṅgaṃ, na sobhatī”ti vīmaṃsanatthaṃ, rakkhati tāva. “Sobhatī”ti sampaṭicchitvā pana puna liṅgaṃ sādīyanto theyyasamvāsako hoti. Odātaṃ nivāsetvā vīmaṃsanasampaṭicchanesupi eseṇa nayo. Sace pana nivatthakāsāvassa upari odātaṃ nivāsetvā vīmaṃsati vā sampaṭicchati vā, rakkhatiyeva. Bhikkhuniyāpi eseṇa nayo. Sāpi gihibhāvaṃ patthayamānā sace kāsāyaṃ gihinivāsaṃ nivāseti “sobhati nu kho me gihiliṅgaṃ, na sobhatī”ti vīmaṃsanatthaṃ, rakkhatiyeva. Sace “sobhatī”ti sampaṭicchati, na rakkhati. Odātaṃ nivāsetvā vīmaṃsanasampaṭicchanesupi eseṇa nayo. Nivatthakāsāvassa pana upari odātaṃ nivāsetvā vīmaṃsatu vā sampaṭicchatu vā, rakkhatiyeva.

Sace koci vuḍḍhapabbajito vassāni agaṇetvā pāḷiyampi aṭṭhatvā ekapassena gantvā mahāpeḷādīsu kaṭacchunā ukkhitte bhattapiṇḍe pattaṃ upanāmetvā seno viya maṃsapesiṃ gahetvā gacchati, theyyasamvāsako na hoti, bhikkhuvassāni pana gaṇetvā gaṇhanto theyyasamvāsako hoti. Sayam sāmaṇerova sāmaṇerapaṭipāṭiyā kūṭavassāni gaṇetvā gaṇhanto theyyasamvāsako na hoti. Bhikkhu bhikkhupaṭipāṭiyā kūṭavassāni gaṇetvā gaṇhanto bhaṇḍagghena kāretabbo.

139. Titthiyapakkantakoti titthiyesu pakkanto pavitṭhoti titthiyapakkantako, sopi na pabbājetabbo. Tatrāyaṃ vinicchayo - upasampanno bhikkhu “titthiyo bhavissāmī”ti saliṅgeneva tesam upassayaṃ gacchati, padavāre padavāre dukkaṭaṃ, tesam liṅge ādinnaṃmatte titthiyapakkantako hoti. Yopi sayameva “titthiyo bhavissa”nti kusacīrādīni nivāseti, titthiyapakkantako hotiyeva. Yo pana naggo nahāyanto attānaṃ oloketvā “sobhati me ājīvabhāvo, ājīvako bhavissa”nti kāsāyāni anādāya naggo ājīvakaṇaṃ upassayaṃ gacchati, padavāre padavāre dukkaṭaṃ. Sace panassa antarāmagge hirottappaṃ uppajjati, dukkaṭāni desetvā muccati. Tesam upassayaṃ gantvāpi tehi vā ovadito attanā vā “imesam pabbajjā atidukkhā”ti disvā nivattantopi muccatiyeva. Sace pana “kiṃ tumhākaṃ pabbajjāya ukkaṭṭha”nti pucchitvā “kesamassuluṇṇanādīni”ti vutto ekakesampi luṇṇāpeti, ukkuṭikappadhānādīni vā

vattāni ādiyati, morapiñchādīni vā nivāseti, tesam liṅgaṃ gaṇhāti, “ayaṃ pabbajjā seṭṭhā”ti seṭṭhabhāvaṃ vā upagacchati, na muccati, titthiyapakkantako hoti. Sace pana “sobhati nu kho me titthiyapabbajjā, nanu kho sobhati”ti vīmaṃsanatthaṃ kusacīrādīni vā nivāseti, jaṭaṃ vā bandhati, khārikājaṃ vā ādiyati, yāva na sampaṭicchati laddhiṃ, tāva rakkhati, sampaṭicchitamatte titthiyapakkantako hoti. Acchinnacīvaro pana kusacīrādīni nivāseto rājabhayādīhi vā titthiyaliṅgaṃ gaṇhanto laddhiyā abhāvena neva titthiyapakkantako hoti. “Ayañca titthiyapakkantako nāma upasampannabhikkhunā kathito, tasmā sāmaṇero saliṅgena titthiyāyatanaṃ gatopi puna pabbajjañca upasampadañca labhati”ti kurundiyaṃ vuttaṃ. Purimo pana theyyasaṃvāsako anupasampannena kathito, tasmā upasampanno kūṭavassaṃ gaṇentopi assamaṇo na hoti. Liṅge saussāho pārājikaṃ āpajjitvā bhikkhuvassādīni gaṇhantopi theyyasaṃvāsako na hoti.

140. Tiracchānagatoti nāgo vā hotu supaṇṇamāṇavakādīnaṃ vā aññataro antamaso sakkaṃ devarājānaṃ upādāya yo koci amanussajātiyo, sabbova imasmiṃ atthe “tiracchānagato”ti veditabbo. So ca neva upasampādetabbo na pabbājetabbo, upasampannopi nāsetabbo.

141. Mātughātakādīsu pana yena manussitthibhūtā janikā mātā sayampi manussajātikeneva sabhā sañcicca jīvītā voropitā, ayaṃ ānantariyena mātughātakakammena mātughātako. Etassa pabbajjā ca upasampadā ca paṭikkhittā. Yena pana manussitthibhūtāpi ajanikā posāvanikā mātā vā cūḷamātā vā janikāpi vā na manussitthibhūtā mātā ghātītā, tassa pabbajjā na vāritā, na ca ānantariko hoti. Yena sayam tiracchānabhūtena manussitthibhūtā mātā ghātītā, sopi ānantariko na hoti, tiracchānagatatā panassa pabbajjā paṭikkhittā. Pitughātakepi ese va nayo. Sacepi hi vesiyaṃ putto hoti, “ayaṃ me pitā”ti na jānāti, yassa sambhavena nibbatto, so ce anena ghātito, pitughātakotveva saṅkhyam gacchati, ānantariyañca phusati.

Arahantaghātakopi manussaarahantavaseneva veditabbo. Manussajātiyañhi antamaso apabbajitampi khīṇāsavaṃ dāraṃ vā dārikaṃ vā sañcicca jīvītā voropento arahantaghātakova hoti, ānantariyañca phusati, pabbajjā cassa vāritā. Amanussajātikaṃ pana arahantaṃ manussajātikaṃ vā avasesaṃ ariyapuggalaṃ ghātetvā ānantariko na hoti, pabbajjāpissa na vāritā, kammaṃ pana balavaṃ hoti. Tiracchāno manussaarahantampi ghātetvā ānantariko na hoti, kammaṃ pana bhāriyanti ayamettha vinicchayo.

Yo pana devadatto viya duṭṭhacittena vadhakacittena tathāgatassa jīvamānakasarīre khuddakamakkhikāya pivanamattampi lohitaṃ uppādeti, ayaṃ lohittuppādako nāma. Etassa pabbajjā ca upasampadā ca vāritā. Yo pana rogavūpasamatthaṃ jīvako viya satthena phāletvā pūtimaṃsalohitaṃ haritvā phāsukaṃ karoti, bahuṃ so puññaṃ pasavatīti.

Yo devadatto viya sāsanaṃ uddhammaṃ ubbinayaṃ katvā catunnaṃ kammānaṃ aññataravasena saṅghaṃ bhindati, ayaṃ saṅghabhedako nāma. Etassa pabbajjā ca upasampadā ca vāritā.

Yo pana pakatattaṃ bhikkhuniṃ tiṇṇaṃ maggānaṃ aññatarasmiṃ dūseti, ayaṃ bhikkhunīdūsako nāma. Etassa pabbajjā ca upasampadā ca vāritā. Yo pana kāyasaṃsaggena sīlavināsaṃ pāpeti, tassa pabbajjā ca upasampadā ca na vāritā. Balakkārena odātavattavasanaṃ katvā anicchamānaṃyeva dūsentopi bhikkhunīdūsakoyeva, balakkārena pana odātavattavasanaṃ katvā icchamānaṃ

dūsentō bhikkhunīdūsako na hoti. Kasmā? Yasmā gihibhāve sampāṭicchi tamatteyeva sā abhikkhunī hoti. Sakimsīlavipannaṃ pacchā dūsentō sikkhamānasāmaṇerīsu ca vipaṭṭipajjanto neva bhikkhunīdūsako hoti, pabbajjampi upasampadampi labhati. Iti ime ekādasa abhabbapuggalā veditabbā.

142. Ūnavīsativassassa pana upasampadāyeva paṭikkhittā, na pabbajjā, tasmā paṭisandhiggahaṇato paṭṭhāya paripuṇṇavīsativasso upasampādetabbo. Gabbhavīsopi hi paripuṇṇavīsativassotveva saṅkhyāṃ gacchati. Yathāha bhagavā -

“Yaṃ, bhikkhave, mātukucchismiṃ paṭhamaṃ cittaṃ uppannaṃ, paṭhamaṃ viññāṇaṃ pātubhūtaṃ, tadupādāya sāvassa jāti. Anujānāmi, bhikkhave, gabbhavīsaṃ upasampādetu”nti.

Tattha yo dvādasa māse mātukucchismiṃ vasitvā mahāpavāraṇāya jāto, so tato paṭṭhāya yāva ekūnavīsatime vasse mahāpavāraṇā, taṃ atikkamitvā pāṭipade upasampādetabbo. Etenupāyena hāyanavaḍḍhanaṃ veditabbaṃ. Porāṇakattherā pana ekūnavīsativassaṃ sāmaṇeraṃ nikkhamanīyapuṇṇamāsīṃ atikkamma pāṭipadadivase upasampādenti. Kasmā? Ekasmiṃ vasse cha cātuddasikauposathā honti, iti vīsatiyā vassesu cattāro māsā parihāyanti, rājāno tatiye tatiye gasse vassaṃ ukkaḍḍhanti, iti aṭṭhārasavassesu cha māsā vaḍḍhanti, tato uposathavasena parihīne cattāro māse apanetvā dve māsā avasesā honti, te dve māse gahetvā vīsati vassāni paripuṇṇāni hontīti nikkāṅkhā hutvā nikkhamanīyapuṇṇamāsīṃ atikkamma pāṭipade upasampādenti.

Ettha pana yo pavāretvā vīsativasso bhavissati, taṃ sandhāya “ekūnavīsativassa”nti vuttaṃ. Tasmā yo mātukucchismiṃ dvādasa māse vasi, so ekavīsativasso hoti. Yo satta māse vasi, so sattaṃmāsādhikavīsativasso. Chamāsajāto pana na jīvati, ūnavīsativassaṃ pana “paripuṇṇavīsativasso”ti saññāya upasampādentassa anāpatti, puggalo pana anupasampannova hoti. Sace pana so dasavassaccayena aññaṃ upasampādeti, tañce muñcitvā gaṇo pūراتi, sūpasampanno. Sopi ca yāva na jānāti, tāvassa neva saggantarāyo na mokkhanantarāyo, ñatvā pana puna upasampajjitabbaṃ.

143. Iti imehi pabbajjādosehi virahitopi “na, bhikkhave, ananuññāto mātāpitūhi putto pabbājetabbo”ti vacanato mātāpitūhi ananuññāto na pabbājetabbo. Tattha mātāpitūhīti janake sandhāya vuttaṃ. Sace dvepi atthi, dvepi āpucchitabbā. Sace pitā mato hoti mātā vā, yo jīvati, so āpucchi tabbo, pabbajitāpi āpucchitabbāva. Āpucchantena sayaṃ vā gantvā āpucchitabbaṃ, añño vā pesetabbo. So eva vā pesetabbo “gaccha mātāpitāro āpucchitvā ehī”ti. Sace “anuññātomhī”ti vadati, saddahantena pabbājetabbo. Pitā sayaṃ pabbajito puttampi pabbājetukāmo hoti, mātaraṃ āpucchitvā pabbājetu. Mātā vā dhītaraṃ pabbājetukāmā pitaraṃ āpucchitvā pabbājetu. Pitā puttadārena anattiko palāyi, mātā “imaṃ pabbajethā”ti puttaṃ bhikkhūnaṃ deti, “pitāssa kuhi”nti vutte “cittakelīṃ kīlitaṃ palāto”ti vadati, taṃ pabbājetuṃ vaṭṭati. Mātā kenaci purisena saddhiṃ palātā hoti, pitā pana “pabbājetethā”ti vadati, etthāpi eseva nayo. Pitā vipavuttho hoti, mātā puttaṃ “pabbājetethā”ti anujānāti, “pitāssa kuhi”nti vutte “kiṃ tumhākaṃ pitārā, ahaṃ jānissāmi”ti vadati, pabbājetuṃ vaṭṭatīti kurundiyaṃ vuttaṃ.

Mātāpitāro matā, dārako cūlamātādīnaṃ santike saṃvaddho, tasmīṃ pabbājiyamāne ñātakā kalahaṃ vā karonti khiyyanti vā, tasmā vivādupacchedanattaṃ āpucchitvā pabbājetabbo, anāpucchitvā pabbājentassa pana āpatti natthi. Daharakāle gahetvā posakā mātāpitāro nāma honti, tesupī eseṃ nayo. Putto attānaṃ nissāya jīvati, na mātāpitāro. Sacepi rājā hoti, āpucchitvā pabbājetabbo. Mātāpitūhi anuññāto pabbajitvā puna vibbhamati, sacepi satakkhattuṃ pabbajitvā vibbhamati, āgatāgatakalāle punappunaṃ āpucchitvā pabbājetabbo. Sacepi evaṃ vadanti “ayaṃ vibbhamitvā gehaṃ āgato, amhākaṃ kammaṃ na karoti, pabbajitvā tumhākaṃ vattaṃ na pūreti, natthi imassa āpucchana-kiccaṃ, āgatāgataṃ naṃ pabbājeyyāthā”ti, evaṃ nissatṭhaṃ puna anāpucchāpi pabbājetuṃ vaṭṭati.

Yopi daharakāleyeva “ayaṃ tumhākaṃ dinno, yadā icchatha, tadā pabbājeyyāthā”ti evaṃ dinno hoti, sopi āgatāgato puna anāpucchitvā pabbājetabbo. Yaṃ pana daharakāleyeva “imaṃ, bhante, pabbājeyyāthā”ti anujānitvā pacchā vuḍḍhippattakāle nānujānanti, ayaṃ na anāpucchā pabbājetabbo. Eko mātāpitūhi saddhiṃ bhaṇḍitvā “pabbājetha ma”nti āgacchati, “āpucchitvā ehī”ti ca vutto “nāhaṃ gacchāmi, sace maṃ na pabbājetha, vihāraṃ vā jhāpemi, satthena vā tumhe paharāmi, tumhākaṃ ñātakānaṃ vā upatṭhākānaṃ vā āramacchedanādīhi anattaṃ uppādemī, rukkhā vā patitvā marāmi, coramajjhaṃ vā pavisāmi, desantaraṃ vā gacchāmi”ti vadati, taṃ tasseva rakkhaṇatthāya pabbājetuṃ vaṭṭati. Sace panassa mātāpitāro āgantvā “kasmā amhākaṃ puttaṃ pabbājayitthā”ti vadanti, tesam tamattaṃ ārocetvā “rakkhaṇatthāya naṃ pabbājayimha, paññāyatha tumhe puttenā”ti vattabbā. “Rukkhā patissāmi”ti abhiruhitvā pana hatthapāde muñcantam pabbājetuṃ vaṭṭatiyeva.

Eko videsaṃ gantvā pabbajjaṃ yācati, āpucchitvā ce gato, pabbājetabbo. No ce, daharabhikkhuṃ pesetvā āpucchāpetvā pabbājetabbo. Atidūrañce hoti, pabbājetvāpi bhikkhūhi saddhiṃ pesetvā dassetuṃ vaṭṭati. Kurundiyaṃ pana vuttaṃ “sace dūraṃ hoti, maggo ca mahākantāro, ‘gantvā āpucchissāmi’ti pabbājetuṃ vaṭṭati”ti. Sace pana mātāpitūnaṃ bahū puttā honti, evaṃ vadanti “bhante, etesaṃ dārakānaṃ yaṃ icchatha, taṃ pabbājeyyāthā”ti, dārake vīmaṃsitvā yaṃ icchati, so pabbājetabbo. Sacepi sakalena kulena vā gāmena vā anuññāto hoti “bhante, imasmiṃ kule vā gāme vā yaṃ icchatha, taṃ pabbājeyyāthā”ti, yaṃ icchati, so pabbājetabboti.

144. Evaṃ pabbajjādosaviraḥitaṃ mātāpitūhi anuññātaṃ pabbājentenapi ca sace acchinnakeso hoti, ekasīmāyañca aññepi bhikkhū atthi, kesacchedanattāya bhaṇḍukammaṃ āpucchitabbam. Tatrāyaṃ āpucchana-vidhi - sīmāpariyāpanne bhikkhū sannipādetvā pabbajjāpekkhaṃ tattha netvā “saṅghaṃ, bhante, imassa dārakassa bhaṇḍukammaṃ āpucchāmi”ti tikkhattuṃ vā dvikkhattuṃ vā sakiṃ vā vattabbam. Ettha ca “imassa dārakassa bhaṇḍukammaṃ āpucchāmi”tipi “imassa samaṇakaraṇaṃ āpucchāmi”tipi “ayaṃ samaṇo hotukāmo”tipi “ayaṃ pabbajitukāmo”tipi vattuṃ vaṭṭatiyeva. Sace sabhāgaṭṭhānaṃ hoti, dasa vā vīsati vā tiṃsaṃ vā bhikkhū vasantīti paricchedo paññāyati, tesam tṭhitokāsaṃ vā nisinnokāsaṃ vā gantvāpi purimanayeneva āpucchitabbam. Pabbajjāpekkhaṃ vināva daharabhikkhū vā sāmaṇere vā pesetvāpi “eko, bhante, pabbajjāpekkho atthi, tassa bhaṇḍukammaṃ āpucchāmi”tiādīnaṃ nayena āpucchāpetuṃ vaṭṭati. Sace keci bhikkhū senāsanaṃ vā gumbādīni vā pavisitvā niddāyanti vā samaṇadhammaṃ vā

karonti, āpucchakā ca pariyasantāpi adisvā “sabbe āpucchitā amhehi”ti saññino honti, pabbajjā nāma lahukakammaṃ, tasmā pabbajito supabbajito, pabbājentassapi anāpatti.

Sace pana vihāro mahā hoti anekabhikkhusahassāvāso, sabbe bhikkhū sannipātāpetumpi dukkaraṃ, pageva paṭipāṭiyā āpucchitum, khaṇḍasīmāya vā ṭhatvā nadīsamuddādīni vā gantvā pabbājetabbo. Yo pana navamuṇḍo vā hoti vibbhantako vā nigaṇṭhādīsū aññataro vā dvaṅgulakeso vā ūnadvāṅgulakeso vā, tassa kesacchedanakiccaṃ natthi, tasmā bhaṇḍukammaṃ anāpucchitvāpi tādisaṃ pabbājetum vaṭṭati. Dvaṅgulātirittakeso pana yo hoti antamaso ekasikhāmatthadharopi, so bhaṇḍukammaṃ āpucchitvāva pabbājetabbo.

145. Evaṃ āpucchitvā pabbājentena ca paripuṇṇapattacīvarova pabbājetabbo. Sace tassa natthi, yācitakenapi pattacīvarena pabbājetum vaṭṭati, sabhāgaṭṭhāne vissāseṇa gahetvāpi pabbājetum vaṭṭati. Sace pana apakkaṃ pattaṃ cīvarūpagāni ca vatthāni gahetvā āgato hoti, yāva patto paccati, cīvarāni ca kariyanti, tāva vihāre vasantassa anāmaṭṭhapiṇḍapātaṃ dātum vaṭṭati, thālakesu bhuñjitum vaṭṭati. Purebhattaṃ sāmaṇerabhāgasamako āmisabhāgo dātum vaṭṭati, senāsanaggāho pana salākabhattauddesabhattanimantanādīni ca na vaṭṭanti. Pacchābhattampi sāmaṇerabhāgasamo telataṇḍulamadhuphāṇitādibhesajjabhāgo vaṭṭati. Sace gilāno hoti, bhesajjamassa kātum vaṭṭati, sāmaṇerassa viya sabbam paṭijagganakammaṃ. Upasampadāpekkham paṇa yācitakena pattacīvarena upasampādetum na vaṭṭati. “Na, bhikkhave, yācitakena pattacīvarena upasampādetabbo, yo upasampādeyya, āpatti dukkaṭassā”ti vuttaṃ. Tasmā so paripuṇṇapattacīvaroyeva upasampādetabbo. Sace tassa natthi, ācariyupajjhāyā cassa dātukāmā honti, aññe vā bhikkhū nirapekkhehi nissajjitvā adhiṭṭhānupagaṃ pattacīvaraṃ dātubbaṃ. Yācitakena pana pattena vā cīvarena vā upasampādentasseva āpatti hoti, kammaṃ pana na kuppati.

146. Paripuṇṇapattacīvaraṃ pabbājentenapi sace okāso hoti, sayam pabbājetabbo. Sace uddesaparipucchādīhi byāvaṭṭo hoti, okāsaṃ na labhati, eko daharabhikkhu vattabbo “etaṃ pabbājehī”ti. Avuttopi ce daharabhikkhu upajjhāyaṃ uddissa pabbājeti, vaṭṭati. Sace daharabhikkhu natthi, sāmaṇeropi vattabbo “etaṃ khaṇḍasīmaṃ netvā pabbājetvā kāsāyāni acchādetvā ehī”ti. Saraṇāni paṇa sayam dātubbāni. Evaṃ bhikkhunāva pabbājito hoti. Purisañhi bhikkhuto añño pabbājetum na labhati, mātugāmaṃ bhikkhunīto añño, sāmaṇero paṇa sāmaṇerī vā āṇattiyā kāsāyāni dātum labhanti, kesoropanaṃ yena kenaci kataṃ sukataṃ.

Sace paṇa bhabbarūpo hoti sahetuko ñāto yasassī kulaputto, okāsaṃ katvāpi sayameva pabbājetabbo, “mattikāmuṭṭhiṃ gahetvā nahāyitvā āgacchāhī”ti ca na paṇa vissajjetabbo. Pabbajitukāmānañhi paṭṭhamaṃ balavaussāho hoti, pacchā paṇa kāsāyāni ca kesaharaṇasatthakañca disvā utrasanti, ettoyeva palāyanti, tasmā sayameva nahānatitthaṃ netvā sace nātidaharo, “nahāhī”ti vattabbo, kesā paṇassa sayameva mattikaṃ gahetvā dhovitabbā. Daharakumārako paṇa sayam udakaṃ otarivā gomayamattikāhi ghaṃsitvā nahāpetabbo. Sacepissa kacchu vā piḷakā vā honti, yathā mātā puttāṃ na jigucchati, evamevaṃ ajigucchantena sādhukaṃ hatthapādato ca sīsato ca paṭṭhāya ghaṃsitvā ghaṃsitvā nahāpetabbo. Kasmā? Ettakena hi upakāreṇa kulaputtā ācariyupajjhāyesu ca sāsane ca balavasinehā tibbagāravā anivattidhammā honti, uppannaṃ anabhiraṭṭiṃ vinodetvā therabhāvaṃ pāpuṇanti, kataññukatavedino honti.

Evam nahāpanakāle pana kesamassuṃ oropanakāle vā “tvam ṇāto yasassī, idāni mayam taṃ nissāya paccayehi na kilamissāmā”ti na vattabbo, aññāpi aniyyānikakathā na vattabbā, atha khvassa “āvuso, suṭṭhu upadhārehi, satim upaṭṭhāpehi”ti vatvā tacapañcakakammaṭṭhānaṃ ācikkhitabbaṃ. Ācikkhantena ca vaṇṇasaṇṭhānagandhāsayaṃkāśavasena asucijegucchapaṭikkūlabhāvaṃ nijjīvanissattabhāvaṃ vā pākaṭaṃ karontena ācikkhitabbaṃ. Sace hi so pubbe madditasāṅkhāro hoti bhāvitabhāvāno kaṇṭakavedhāpekkho viya paripakkagaṇḍo sūriyuggamanāpekkhaṃ viya ca pariṇatapadumaṃ, athassa āraddhamatte kammaṭṭhānaṃ manasikāre indāsani viya pabbate kilesapabbate cuṇṇayamānaṃyeva ṇāṇaṃ pavattati, khuraggeyeva arahattaṃ pāpuṇāti. Ye hi keci khuragge arahattaṃ pattā, sabbe te evarūpaṃ savanaṃ labhitvā kalyāṇamittena ācariyena dinnanayaṃ nissāya, no anissāya. Tasmāssa āditova evarūpī kathā kathetabbāti.

Kesesu pana oropitesu haliddicuṇṇena vā gandhacuṇṇena vā sīsañca sarīrañca ubbaṭṭetvā gihigandhaṃ apanetvā kāsāyāni tikkhattuṃ vā dvikkhattuṃ vā sakiṃ vā paṭiggāhāpetabbo. Athāpissa hatthe adatvā ācariyo vā upajjhāyo vā sayameva acchādeti, vaṭṭati. Sace aññaṃ daharaṃ vā sāmaṇeraṃ vā upāsakaṃ vā āṇāpeti “āvuso, etāni kāsāyāni gahetvā etaṃ acchādehi”ti, taññeva vā āṇāpeti “etāni gahetvā acchādehi”ti, sabbaṃ taṃ vaṭṭati, sabbaṃ tena bhikkhunāva dinnam hoti. Yaṃ pana nivāsanaṃ vā pārupanaṃ vā anāṇattiyā nivāseti vā pārupati vā, taṃ apanetvā puna dātabbaṃ. Bhikkhunā hi sahatthena vā āṇattiyā vā dinnameva kāsāyaṃ vaṭṭati, adinnaṃ na vaṭṭati. Sacepi tasseva santakaṃ hoti, ko pana vādo upajjhāyamūlake.

147. Evam pana dinnāni kāsāyāni acchādāpetvā ekaṃsaṃ uttarāsaṅgaṃ kārāpetvā ye tatha sannipatitā bhikkhū, tesam pāde vandāpetvā atha saraṇagahaṇatthaṃ ukkuṭikaṃ nisīdāpetvā añjaliṃ paggaṇhāpetvā “evam vadehī”ti vattabbo, “yamahaṃ vadāmi, taṃ vadehī”ti vattabbo. Athassa upajjhāyena vā ācariyena vā “buddhaṃ saraṇaṃ gacchāmi”tiādinā nayena saraṇāni dātabbāni yathāvuttapaṭipāṭiyāva, na uppaṭipāṭiyā. Sace hi ekapadampi ekakkharampi uppaṭipāṭiyā deti, buddhaṃ saraṇaṃyeva vā tikkhattuṃ datvā puna itaresu ekekaṃ tikkhattuṃ deti, adinnāni honti saraṇāni.

Imaṇca pana saraṇagamanupasampadaṃ paṭikkhipitvā anuññātaupasampadā ekatosuddhiyā vaṭṭati, sāmaṇerapabbajjā pana ubhatosuddhiyāva vaṭṭati, no ekatosuddhiyā. Tasmā upasampadāya sace ācariyo ṇattidosañceva kammavācādosañca vajjetvā kammaṃ karoti, sukataṃ hoti. Pabbajjāya pana imāni tīṇi saraṇāni bu-kāra dha-kārādīnaṃ byañjanānaṃ ṭhānakaraṇasampadaṃ ahāpentena ācariyenapi antevāsikenapi vattabbāni. Sace ācariyo vattuṃ sakkoti, antevāsiko na sakkoti, antevāsiko vā sakkoti, ācariyo na sakkoti, ubhopi vā na sakkonti, na vaṭṭati. Sace pana ubhopi sakkonti, vaṭṭati. Imāni ca pana dadamānena “buddhaṃ saraṇaṃ gacchāmi”ti evam ekasambandhāni anunāsikantāni vā katvā dātabbāni, “buddhama saraṇama gacchāmi”ti evam vicchinditvā makārantāni vā katvā dātabbāni. Andhakaṭṭhakathāyaṃ “nāmaṃ sāvetvā ‘ahaṃ, bhante, buddharakkhito yāvajīvaṃ buddhaṃ saraṇaṃ gacchāmi”ti vuttaṃ, taṃ ekaṭṭhakathāyampi natthi, pāḷiyampi na vuttaṃ, tesam rucimattameva, tasmā na gahetabbam. Na hi tathā avadantassa saraṇaṃ kuppati. Ettāvatā ca sāmaṇerabhūmiyaṃ patiṭṭhito hoti.

148. Sace panesa gatimā hoti paṇḍitajātiko, athassa tasmimyeva ṭhāne sikkhāpadāni uddisitabbāni. Kathaṃ? Yathā bhagavatā uddiṭṭhāni. Vuttañhetam -

“Anujānāmi, bhikkhave, sāmaṇerānaṃ dasa sikkhāpadāni, tesu ca sāmaṇerehi sikkhitum. Pāṇātipātā veramaṇi, adinnādānā veramaṇi, abrahmacariyā veramaṇi, musāvādā veramaṇi, surāmerayamajjapamādatṭhānā veramaṇi, vikālabhojanā veramaṇi, naccagītavādita visūkadassanā veramaṇi, mālāgandha vilepana dhāraṇa maṇḍana vibhūsanatṭhānā veramaṇi, uccāsayanamahāsayanā veramaṇi, jātarūparajatapaṭiggahaṇā veramaṇī”ti.

Andhakatṭhakathāyaṃ pana “ahaṃ, bhante, itthannāmo yāvajīvaṃ pāṇātipātā veramaṇisikkhāpadaṃ samādiyāmi”ti evaṃ saraṇadānaṃ viya sikkhāpadadānaṃpi vuttaṃ, taṃ neva pāliyaṃ, na atṭhakathāsu atthi, tasmā yathāpāliyaṃ uddisitabbāni. Pabbajjā hi saraṇagamanēveva siddhā, sikkhāpadāni pana kevalaṃ sikkhāpadapūraṇatthaṃ jānitabbāni, tasmā pāliya āgatanayeneva uggahetuṃ asakkontassa yāya kāyaci bhāsāya atthavasenaṃpi ācikkhitum vaṭṭati. Yāva pana attanā sikkhitabbasikkhāpadāni na jānāti, saṅghātipattacivaradhāraṇatṭhānanisajjādīsu pānabhojanādividhimhi ca na kusalo hoti, tāva bhojanasālaṃ vā salākabhājanatṭhānaṃ vā aññaṃ vā tathārūpatṭhānaṃ na pesetabbo, santikāvacaroyeva katabbo, bāladārako viya paṭipajjitabbo, sabbamassa kappiyākappiyaṃ ācikkhitabbaṃ, nivāsanapārūpanādīsu abhisamācārikesu vinetabbo. Tenapi -

“Anujānāmi, bhikkhave, dasahaṅgehi samannāgataṃ sāmaṇeraṃ nāsetum. Pāṇātipātī hoti, adinnādāyī hoti, abrahmacārī hoti, musāvādī hoti, majjapāyī hoti, buddhassa avaṇṇaṃ bhāsati, dhammassa avaṇṇaṃ bhāsati, saṅghassa avaṇṇaṃ bhāsati, micchādiṭṭhiko hoti, bhikkhunīdūsako hoti”ti -

Evaṃ vuttāni dasa nāsanaṅgāni ārakā parivajjetvā ābhisamācārikaṃ paripūrentena dasavidhe sīle sādhuṃ sikkhitabbaṃ.

149. Yo pana pāṇātipātādīsu dasasu nāsanaṅgesu ekampi kammaṃ karoti, so liṅganāsanāya nāsetabbo. Tīsu hi nāsanāsu liṅganāsanāyeva idhādhippetā. Yathā ca bhikkhūnaṃ pāṇātipātādīsu tā tā āpattiyo honti, na tathā sāmaṇerānaṃ. Sāmaṇero hi kuntha kipillikampi māretvā maṅgulaṇḍakampi bhinditvā nāsetabbatameva pāpuṇāti, tāvadevassa saraṇagamanāni ca upajjhāyaggahaṇaṇca senāsanaggāho ca paṭippassambhanti, saṅghalābhaṃ na labhati, liṅgamattameva ekaṃ avasiṭṭhaṃ hoti. So sace ākiṇṇadosova hoti, āyatīṃ saṃvare na tiṭṭhati, nikkaḍḍhitabbo. Atha sahasā virajjhītvā “duṭṭhu mayā kata”nti puna saṃvare ṭhātukāmo hoti, liṅganāsanakiccaṃ natthi, yathānivatthapārutasseva saraṇāni dātabbāni, upajjhāyo dātabbo. Sikkhāpadāni pana saraṇagamaneneva ijjhanti. Sāmaṇerānañhi saraṇagamanam bhikkhūnaṃ upasampadakkammavācāsadisam, tasmā bhikkhūnaṃ viya catupārisuddhisīlaṃ imināpi dasa sīlāni samādinneva honti, evaṃ santepi dalhīkaraṇatthaṃ āyatīṃ saṃvare patitṭhāpanatthaṃ puna dātabbāni. Sace purimikāya puna saraṇāni gahitāni, pacchimikāya vassāvāsikaṃ lacchati. Sace pacchimikāya gahitāni, saṅghena apaloketvā lābho dātabbo. Adinnādāne tiṇasalākamattenapi vatthunā, abrahmacariye tīsu maggesu yattha katthaci vipaṭipattiyā, musāvāde hasādhippāyatāyapi musā bhaṇite assamaṇo hoti, nāsetabbatam āpajjati, majjapāne pana bhikkhuno ajānitvāpi bījato paṭṭhāya majjamaṃ

pivantassa pācittiyam. Sāmaṇero jānitvā pivantova sīlabhedam āpajjati, na ajānitvā. Yāni panassa itarāni pañca sikkhāpadāni, etesu bhinnesu na nāsetabbo, daṇḍakammam kātabbam. Sikkhāpade pana puna dinnepi adinnepi vaṭṭati, daṇḍakammena pana pīletvā āyatim samvare ṭhapanatthāya dātabbameva.

Avaṇṇabhāsane pana “araham sammāsambuddho”tiādīnam paṭipakkhavasena buddhassa vā “svākkhāto”tiādīnam paṭipakkhavasena dhammassa vā “suppaṭipanno”tiādīnam paṭipakkhavasena saṅghassa vā avaṇṇam bhāsanto ratanattayam nindanto garahanto ācariyupajjhāyādīhi “mā evam avacā”ti avaṇṇabhāsane ādīnavam dassetvā nivāretabbo. “Sace yāvatatiyam vuccamāno na oramati, kaṇṭakanāsanāya nāsetabbo”ti kurundiyam vuttam. Mahāatṭhakathāyam pana “sace evam vuccamāno tam laddhim nissajjati, daṇḍakammam kāretvā accayam desāpetabbo. Sace na nissajjati, tatheva ādāya paggayha tiṭṭhati, liṅganāsanāya nāsetabbo”ti vuttam, tam yuttam. Ayameva hi nāsanā idhādhippetāti. Micchādiṭṭhikepi eseva nayo. Sassatucchedānañhi aññataradiṭṭhiko sace ācariyādīhi ovadiyamāno nissajjati, daṇḍakammam kāretvā accayam desāpetabbo, apaṭinissajjantova nāsetabbo. Bhikkhunīdūsako cettha kāmam abrahmacāriggahaṇena gahitova, abrahmacārim pana āyatim samvare ṭhātukāmam saraṇāni datvā upasampādetum vaṭṭati. Bhikkhunīdūsako āyatim samvare ṭhātukāmopi pabbajjampi na labhati, pageva upasampadanti etamattham dassetum “bhikkhunīdūsako”ti idam visum dasamam aṅgam vuttanti veditabbam.

150. “Anujānāmi, bhikkhave, pañcahaṅgehi samannāgatassa sāmaṇerassa daṇḍakammam katum. Bhikkhūnam alābhāya parisakkati, bhikkhūnam anattāya parisakkati, bhikkhūnam avāsāya parisakkati, bhikkhū akkosati, paribhāsati, bhikkhū bhikkhūhi bhedetī”ti “vacanato pana imāni pañca aṅgāni, sikkhāpadesu ca pacchimāni vikālabhojanādīni pañcāti dasa daṇḍakammavatthūni. Kiṃpanettha daṇḍakammam kattabba”nti? “Anujānāmi, bhikkhave, yattha vā vasati, yattha vā paṭikkamati, tattha āvaraṇam katu”nti vacanato yattha vasati vā pavisati vā, tattha āvaraṇam kātabbam “mā idha pavisā”ti. Ubhayenapi attano pariveṇaṇca vassaggena pattasenāsanaṇca vuttam. Tasmā na sabbo saṅghārāmo āvaraṇam kātabbo, karonto ca dukkaṭam āpajjati “na, bhikkhave, sabbo saṅghārāmo āvaraṇam kātabbo, yo kareyya, āpatti dukkaṭassā”ti vuttattā. Na ca mukhadvāriko āhāro āvaraṇam kātabbo, karonto ca dukkaṭam āpajjati “na, bhikkhave, mukhadvāriko āhāro āvaraṇam kātabbo, yo kareyya, āpatti dukkaṭassā”ti vuttattā. Tasmā “ajja mā khāda mā bhuñjā”ti vadatopi “āhārampi nivāressāmī”ti pattacīvaram anto nikkhipatopi sabbapayogesu dukkaṭam. Anācārassa pana dubbacasāmaṇerassa daṇḍakammam katvā yāguṃ vā bhattam vā pattacīvaram vā dassetvā “ettake nāma daṇḍakamme āhaṭe idam lacchasī”ti vuttam vaṭṭati. Bhagavatā hi āvaraṇameva daṇḍakammam vuttam. Dhammasaṅgāhakattherehi pana “aparādhānurūpaṃ udakadāruvālikādīnam āharāpanampi kātabba”nti vuttam, tasmā tampi kātabbam, tañca kho “oramissati viramissati”ti anukampāya, na “nassissati vibbhamissati”tiādīnappavattena pāpajjhāsayena. “Daṇḍakammam karomī”ti ca uṇhapāsāṇe vā nipajjāpetum pāsāṇiṭṭhakādīni vā sīse nikkhipāpetum udakam vā pavesetum na vaṭṭati.

Upajjhāyam anāpucchāpi daṇḍakammam na kāretabbam “na, bhikkhave, upajjhāyam anāpucchā āvaraṇam kātabbam, yo kareyya, āpatti dukkaṭassā”ti vacanato. Ettha pana “tumhākaṃ sāmaṇerassa ayaṃ nāma aparādhō, daṇḍakammamassa karoṭhā”ti tikkhattum vutte sace so upajjhāyo daṇḍakammam na karoti, sayam

kātuṃ vaṭṭati. Sacepi ādito upajjhāyo vadati “mayhaṃ sāmaṇerānaṃ dose sati tumhe daṇḍakammaṃ karoṭhā”ti, kātuṃ vaṭṭatiyeva. Yathā ca sāmaṇerānaṃ, evaṃ saddhivihārikantevāsikānampi daṇḍakammaṃ kātuṃ vaṭṭati, aññesaṃ pana parisā na apalāḷetabbā, apalāḷento dukkaṭaṃ āpajjati “na, bhikkhave, aññassa parisā apalāḷetabbā, yo apalāḷeyya, āpatti dukkaṭassā”ti vacanato. Tasmā “tumhākaṃ pattaṃ dema, cīvaraṃ demā”ti attano upaṭṭhānakaraṇatthaṃ saṅgaṇhitvā sāmaṇerā vā hontu upasampannā vā, antamaso dussīlabhikkhussapi parassa parisabhūte bhinditvā gaṇhituṃ na vaṭṭati, ādīnaṃ pana vattuṃ vaṭṭati “tayā nahāyituṃ āgatenā gūṭhamakkhanaṃ viya kataṃ dussīlaṃ nissāya viharantenā”ti. Sace so sayameva jānitvā upajjhaṃ vā nissayaṃ vā yācati, dātuṃ vaṭṭati.

Iti pāḷimuttakavinayavinicchayaśaṅgahe

Pabbajjāvinicchayaśakathā samattā.

ABOUT THIS TRANSLATION

This translation is part of the PaliVerse Project - the first complete, unified English translation of the Pāli Canon together with its Commentaries (Aṭṭhakathā) and Subcommentaries (Tīkā), accompanied by interactive study tools. PaliVerse is an ongoing project. The AI translations are continuously improved through experts' revisions and feedback. This text is the latest translation as of the date of download.

PDF Creation Date: 14 September 2026

HOW TO CITE

PaliVerse (2026). Subcommentaries. 2. The Canon of Discipline - Subcommentaries. 07. Commentary on the Vinayaśāṅgaha. 22. Pabbajjāvinicchaya-kathā Retrieved from paliverse.org

© 2026 The PaliVerse Project · All Rights Reserved
Centre for Study and Practice of Theravāda Buddhism
Civic Non-Profit Company registered in Greece
This PDF may be freely distributed for study and practice.

PaliVerse.org